

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

# Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, [www.reprorecht.nl](http://www.reprorecht.nl)) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, [www.stichting-uvo.nl](http://www.stichting-uvo.nl)).

*No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.*

[info@bua.nl](mailto:info@bua.nl)  
[www.boomuitgeversamsterdam.nl](http://www.boomuitgeversamsterdam.nl)

en hulpverleners kunnen leren uit deze periode over onder meer zwangerschap, geboorte, miskramen, borstvoeding en hechting staat centraal in deze film.

Sabine Vermeire, werkzaam bij Interactie-Academie, gaf een workshop met bijna dezelfde titel als haar onlangs verschenen boek, *Unravelling trauma, weaving resilience – Playful therapy with children, families and networks*. In deze interactieve workshop vroeg ze zich af hoe we veilige gronden kunnen creëren bij cliënten die met trauma te maken hebben gehad. Ze toonde hoe ze netwerken van veerkracht weeft rond haar cliënten.

EFTA-congressen blijven een uitstekende gelegenheid om je helemaal onder te dompelen in het Europese systemische werkveld. Telkens weer biedt het organiserende gastland een context die een extra kleur, geur en smaak toevoegt. We ontmoeten elkaar als collega's, sluiten nieuwe

vriendschappen, wisselen uit en komen elkaar tegen in verbondenheid en verschil. Er wordt gepraat, gediscussieerd, gelachen, samen gegeten en soms ook gedanst. Samen met een groep Belgen en Nederlanders op congres zijn voelde goed, anders dan wanneer je elkaar in eigen land ontmoet. Dus ja, wij zullen er volgende keer met veel plezier terug bij zijn.

**Cinthe Lemmens** is werkzaam als systeemtherapeut bij de Therapeutische groepspraktijk Traject, lid van de beheerraad van BVRGS en medewerker bij IPRR. E-mail: cinthe@praktijk-traject.be.

#### Literatuur

Vermeire, S. (2022). *Unravelling trauma and weaving resilience with systemic and narrative therapy – Playful collaborations with children, families and networks*. Routledge.

#### De knel van ouderverstoting – over de complexe dynamiek van geblokkeerde ouder-kind relaties

Georganiseerd door FamilySupporters Drechtsteden in samenwerking met Kinderen uit de Knel  
[Dordrecht, 9 september 2022]

#### Ellen Brokx

Mijn nieuwsgierigheid was gewekt door de titel van deze dag: 'De knel van ouderverstoting'. Op welke manier zou de complexiteit van conflictscheiding en ouderverstoting belicht worden? Of zou het meer over de beknelling gaan die je als therapeut vaak bemerkt wanneer je werkt met deze thematiek? Op weg naar het congres gingen mijn gedachten naar de vele gezinnen

die ik ben tegengekomen. Hoe verschillend hun verhalen zijn en hoe vast sommige ouders kunnen zitten in hun verdriet en pijn. Ik was benieuwd wat ik vandaag allemaal zou horen. Het programma was divers en beloofde dat er verschillende perspectieven belicht zouden worden. Het congres vond plaats in het prachtige Energiehuis, een voormalige elektriciteitscentrale, in Dordrecht. Ondanks het feit dat het openbaar vervoer in staking was, waren ruim tweehonderd mensen naar dit congres gekomen. De organisatie had opgeroepen met elkaar mee te rijden, waaruit haar systemische gedachtegoed meteen zichtbaar werd.

Erik van der Elst (Kinderen uit de Knel-therapeut, trainer en systeemtherapeut bij het Lorentzhuis) was de dagvoorzitter en tijdens zijn introductie werd hij onder-

broken door een ruziemakend ouderpaar, gespeeld door gastacteurs. Op deze manier kreeg de dagelijkse praktijk een centrale en levendige rol tijdens het congres. De organisatoren hadden jongeren uitgenodigd die betrokken zijn bij Villa Pinedo, en door hun inbreng werd duidelijk hoe belangrijk het is om goed naar de kinderen te luisteren en hun een stem te geven. Gedurende de dag vertelden zij steeds opnieuw hoe snel het gebeurt dat je over hen praat, in plaats van met hen.

De polariserende term ‘ouderverstoting’ werd tijdens het congres mijns inziens terecht verruild door de term ‘contactverlies’. De term ‘ouderverstoting’ ervaar ik als een inkleuring van de problematiek en ‘contactverlies’ geeft ruimte voor dialoog en meerstemmigheid, wat meer recht doet aan de complexiteit van de problematiek.

De eerste sprekers waren Margreet Visser en Justine van Lawick, beiden ontwikkelaars van het behandelprogramma Kinderen uit de Knel. Margreet Visser is klinisch psycholoog en daarnaast betrokken als senior onderzoeker bij het Kinder- en Jeugdtraumacentrum van Kenter Jeugdhulp, en Justine van Lawick is klinisch psycholoog, psychotherapeut, systeemtherapeut en opleider bij het Lorentzhuis. Visser en Van Lawick stonden eerst stil bij de invloed van maatschappelijke opvattingen in het werken met de thematiek van deze dag. Polarisation bij scheiding heeft in onze maatschappij een grote rol en beïnvloedt de beleving en betekenisgeving van ouders, kinderen, hulpverleners en andere betrokkenen. Door deze polarisation komt de meerstemmigheid gemakkelijk in het nauw. Van Lawick en Visser stonden vervolgens stil bij het kind dat een onmogelijke opdracht krijgt om na een scheiding met beide ouders een goede relatie te behouden. En passant noemden zij dat er te weinig stilgestaan wordt bij het feit dat een

kind soms voor een ouder kiest omdat het ruimte wil om te kunnen leven. Van Lawick gaf aan hoe belangrijk het is om in dit werk door te vragen en koers te houden door aandacht te besteden aan de vraag op welke manier het kind wel contact zou willen hebben, en te blijven zoeken naar mogelijkheden daartoe. Het betoog van Visser en Van Lawick werd ondersteund door acteurs die met hun spel de kernthema's van hun benadering zicht- en voelbaar maakten.

Heleen Koppejan, psycholoog, wetenschappelijk onderzoeker, lid van Expertteam Ouderverstoting, sprak over de manier die zij heeft ontwikkeld om vroeg in het hulpverleningsproces te signaleren of er sprake zou kunnen zijn van dreigend contactverlies. Zij nam ons mee in haar werkwijze (Koppejan et al., 2019) waarbij ze middels vragenlijsten en gesprek tracht de dieperliggende gevoelens en gedachten van ouders en kind te objectiveren. Koppejan heeft onderzoek gedaan naar de rol van negatieve gevoelens bij scheidingsproblematiek. Ze vertelde dat de vastzittende overtuigingen van ouders en kind(eren) een voorspellende rol hebben voor de uitkomsten bij contactverlies.

Een volgende spreker was Marion Beckers, senior raadsheer aan het gerechtshof van Amsterdam met aandachtsgebied familie- en jeugdrecht en (voormalig) lid van het platform Scheiden zonder Schade. Beckers sprak over de dilemma's in het rechterlijk systeem. Het was prettig te horen dat Beckers zich inzet om een brug te slaan tussen de welzijns- en de rechterlijke wereld. Beckers gaf aan dat er binnen de juridische wereld ook gezocht wordt naar manieren om meer recht te doen aan ouders en hun kinderen die klem zitten in een conflictscheiding. Zij benadrukte dat de rechtbank eigenlijk alleen maar een knoop kan doorhakken, waardoor er meer

---

*De knel van ouderverstoting – over de complexe dynamiek van geblokkeerde ouder-kind relaties*

rust kan komen. Ze pleit voor meer samenwerking met hulpverlening en hoopt dat daardoor de rechtbank op een betere manier kan aansluiten bij deze problematiek. Het was prettig te horen dat deze thematiek binnen het rechterlijke systeem deze aandacht krijgt.

Na de lunch sprak Frénk van der Linden. Van der Linden is ervaringsdeskundige, journalist en schrijver van het boek *En altijd maar verlangen – De liefdesoorlog van mijn ouders*. Hij nodigde de zaal uit vragen te stellen en op deze manier ontstond een dynamisch gesprek over ervaringen rondom dit thema.

In de middag was er aandacht voor twee verschillende behandelprogramma's omtrent contactverlies en -herstel. Andaye Steijlen, systeemtherapeut en orthopedagoog van het Centrum voor Relationale Therapie bij Arkin Jeugd & Gezin vertelde over hun behandelprogramma en Emma Morris, klinisch psycholoog van het Anna Freud Centrum in Londen, ging in op hoe zij daar met deze thematiek werken. Beiden vertelden dat het niet altijd lukt om contactherstel voor elkaar te krijgen. Beide programma's maken zich desondanks sterk om steeds te zoeken naar ingangen waardoor er wel een vorm van contact mogelijk is, en daarin koers te blijven houden. Op deze manier bevestigden zij wat in het ochtendprogramma ook al benadrukt werd, namelijk steeds weer te blijven zoeken naar mogelijkheden tot contact.

Gedurende de hele dag was er ruimte voor het stellen van vragen en aan het eind

van de dag werden deze vragen door de sprekers beantwoord. Het was een levendige, bomvolle dag die me enthousiasmeerde en steunde om verder te gaan in het werk met gezinnen in een conflictscheiding. Het congres heeft een tegengeluid gegeven aan vastzittende overtuigingen rondom echtscheidingen en ouderverstoting. Door welzijn, context en betekenisgeving voorop te stellen biedt de hulpverlener ruimte voor andere verhalen. De uitkomst van een behandeling is voor ieder gezin anders en moet passen bij de gezinssituatie en alle gezinsleden. De inbreng vandaag vanuit Villa Pinedo en de gastacteurs maakten me daar weer bewust van. Ik gun ouders en kinderen dat ze gezien en gehoord worden in hun pijn en verdriet, zodat netwerk en hulpverleners kunnen aansluiten bij hun behoeften. Hoopvol stapte ik in de auto op weg naar huis.

**Ellen Brokx** is relatie- en gezinstherapeut bij FamilySupporters en Praktijk Ellen Brokx. E-mail: [ellen.brokx@familysupporters.nl](mailto:ellen.brokx@familysupporters.nl).

### Literatuur

- Koppejan, H., Wal, R. van der, Kluwer, E., Visser, M., & Finkenauer, C. (2019). *Are intense negative emotions a risk for complex divorces? An examination of the role of emotions in divorced parents and co-parenting concerns*. Universiteit Utrecht en Kinder- en Jeugdtraumacentrum Haarlem.
- Linden, F. van der (2021). *En altijd maar verlangen – De liefdesoorlog van mijn ouders*. Luitingh-Sijthoff.